

Пінчук Євген Анатолійович

*Національний університет фізичного виховання і спорту України
(Київ, Україна)*

[https:// orcid. org / 0000-0001-7755-4173](https://orcid.org/0000-0001-7755-4173)

e-mail: Pinchuk205@ukr. net

Олексин Ігор Ярославович

*Національний університет фізичного виховання і спорту України
(Київ, Україна)*

[https:// orcid. org / 0000-0002-6650-627X](https://orcid.org/0000-0002-6650-627X)

e-mail: igoroleks@ukr. net

Машеренкова Галина Степанівна

*Національний університет фізичного виховання і спорту України
(Київ, Україна)*

[https:// orcid. org / 0000-0003-2302-7882](https://orcid.org/0000-0003-2302-7882)

e-mail: masherenkova_gal@ukr. net

**МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-
ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ СПОРТИВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Резюме

У статті розглянута методологія соціально-філософського аналізу спортивної діяльності як сфери соціального буття під кутом зору реалізації спортом своєї загальнокультуротворчої ролі. Розглянуто спорт як суттєвий компонент соціокультурної дійсності та неабияку форму соціального вияву фізичної культури, що базується на змагальній діяльності особистості спортсмена, котра націлена як на пізнання, так й на удосконалення тілесної та духовної основи індивіда в усій її багатогранності та різноманітності. Обґрунтовано, що спортивна діяльність є важливою, ціннісно детермінованою формою діяльності, якій притаманна актуалізація таких рис особистості, як цілеспрямованість та цілераціональність. Доведено суттєву відмінність між спортом та спортивною діяльністю, оскільки спорт генерує

і відтворює саму змагальність як таку, а спортивна діяльність продукує та формує вже власне людину. Констатовано, що комерціалізація спорту неминуче виводить його за межі фізичної культури.

Ключові слова: людиновимірна сутність спорту, фізкультурна діяльність, філософія спорту, методологія спортивної діяльності, фізична культура, спортивна діяльність, культура.

Вступ

Комплексне дослідження спортивної діяльності як архетипової форми культури глобалізованого світу не може бути обмежене лише основами традиційної методології, оскільки філософія спорту чітко розрізняє як поняття методологія як систему знань про методи пізнання, що генеруються теорією фізичного виховання і теорією спорту, так і світогляд як поглядів на рівні теоретичної та буденної свідомості про світ і місце та роль в ньому тілесних якостей та рис людини, завдяки яким вона усвідомлює та ідентифікує своє власне тіло у вкрай складному механізмі взаємодії з соціальним та біологічним простором буттєвості.

Тому, базуючись на тому, що термінологічна основа багатьох публікацій з осмислення сутності фізкультурно-спортивної діяльності значною мірою є неусталеною і базовим поняттям, котрі відображають визначальні риси філософії спорту, властиві певні розбіжності, то з метою запобігання різночитання в їх розумінні та тлумаченні існує нагальна потреба уточнення ключових дефініцій, на яких ґрунтується наша стаття. В цьому плані постає питання в чому полягає зміст, обсяг, межі таких понять, як «спорт», «спортивна діяльність», «фізична культура», поза аналізом яких є досить проблематичним дослідження методологічних аспектів соціально-філософського розгляду спортивної діяльності.

Широкомасштабні грані розгляду методології соціально-філософського аналізу спортивної діяльності як архетипової форми культури є об'єктом особливої уваги таких вітчизняних філософів, як О. Андрєєва, С. Бацунов, В. Білогур, Л. Газнюк, М. Ібрагімов, В. Клименко, С. Могільова, Ю. Семенова, Л. Шеремет, так і зарубіжних дослідників фізкультурно-спортивної діяльності — І. Биховської, М. Візітея, З. Кравчика, Ж. Ліп'єця, Х. Ленка, Л. Лубишевої, Е. Майнберга, О. Передельського, С. Столярова, С. Токарського. Разом з тим широке коло питань як методології соціально-філософського аналізу спортивної діяльності, так і визначення методологічного інструментарію всебічного розгляду спортивної діяльності в сучасній соціогуманітарній літературі досліджені не в повному обсязі та потребують свого подальшого комплексного та ґрунтового осмислення.

Методи дослідження

В річищі комплексного розгляду як амбівалентної природи, так і людиновимірної характеристики спорту як соціокультурного феномену,

особливої актуальності набуває питання подальшого осмислення методології соціально-філософського аналізу спортивної діяльності як архетипової форми культури. Тому метою нашої статті є комплексний розгляд таких базових понять філософії спорту, як «спортивна діяльність», «спорт», «фізична культура» та обґрунтування істотної відмінності між спортивною діяльністю та спортом через те, що спорт виробляє і відтворює як таку саму змагальність, в той час, як спортивна діяльність утверджує людину як особистість. Теоретико-методологічною базою статті є міждисциплінарний підхід до аналізу фізичної культури та спорту як цілісних феноменів суспільного буття. Багатоаспектність спорту як соціокультурного феномену зумовило використання порівняльного, діалектичного та структурно-функціонального методів.

Результати дослідження

Аналізуючи смисловий зміст таких ключових понять фізкультурно-спортивної діяльності, як спорт, фізична культура, спортивна діяльність відомий американський вчений У. Морган справедливо зауважує, що в філософській літературі часто-густо не лише плутають, а й підміняють смисл таких термінів, як масовий спорт і спорт вищих досягнень; спорт, фізичну (тілесну) культуру і фізичне виховання; спортивне змагання та гру [1, с.147]. З одного боку, подібна ситуація не сприяє комплексному розгляду методологічних основ соціально-філософського дослідження спортивної діяльності. З іншого боку, подальше, всебічне осмислення таких базових понять фізкультурно-спортивної діяльності як «спорт», «фізична культура», «спортивна діяльність», багато в чому унеможливлується тим, що технократичний та утилітарний зміст сучасної освіти обумовив магістральні шляхи розвитку галузі впродовж усього ХХ століття і продовжує визначати до теперішнього часу. Подібна негативна ситуація сприяє нівелюванню «значимості гуманітарної та світоглядно-методологічної підготовки майбутніх поколінь, невід'ємною складовою котрих завжди виступало філософське знання. Затребуваність фахівців насамперед в галузях спеціалізованих наук, по суті витіснила на «периферію» суспільного інтересу філософію як навчальну дисципліну, сприяючи тим самим зростанню рівня «капсуляризації» філософії як науки та теоретичної форми людсько-го світогляду» [2, с. 80].

Зрозуміло, що подальше зростання рівня «капсуляризації» філософії як науки, не може не відбиватися на осмисленні методологічних засад соціально-філософського дослідження як фізкультурно-спортивної діяльності загалом, так і спортивної діяльності зокрема. Більш того, подальша розробка нової методології соціально-філософського аналізу спортивної діяльності в значній мірі ускладнюється й тим, що «з методологічної складності реальної спортивної діяльності, — як справедливо підкреслює

О. Передельський, — впливає методологічна складність її філософського відображення, осмислення, фундаментального ідеального конструювання» [3, с.14].

Методологічна складність філософського розгляду спортивної діяльності, важливою характеристикою якої є її соціальна природа, що об'єктивується відповідними спортивними результатами, визначає необхідність детального аналізу питання про смислове навантаження таких ключових понять фізкультурно-спортивної діяльності, як «спорт», «фізична культура», «спортивна діяльність». При цьому слід пам'ятати, що саме соціальна природа, що об'єктивується тими чи іншими спортивними результатами є сутнісною ознакою спортивної діяльності. Відомо, що перемога на спортивному майданчику — це не лише перемога спортсмена над суперником, а й над самим собою.

Своєю чергою, у річищі аналізу смислових рис таких понять, як «спорт», «спортивна діяльність», «фізична культура» заслугове на увагу розуміння базових характеристик самого поняття «спорт» відомим дослідником В. Столяровим. Він, не без підстав, наголошує, що «поняття «спорт» містить у собі як змагання, так і всі стадії підготовки до них. В межах самого спорту, на думку науковця, «важливо розрізняти два його різновиди, котрі зазвичай називають «масовим спортом» та «спортом вищих досягнень» (або «великим спортом»). Якщо в спорті вищих досягнень на першому плані стоїть перемога у змаганнях, встановлення рекорду, то в масовому спорті — участь у змаганнях з метою зміцнення здоров'я, відпочинку, розваг, спілкування з іншими людьми. [4, с. 84]. Подібної ж позиції дотримується й М. Візітей, наголошуючи, що спортивну діяльність слід розглядати як великий спорт, або спорт вищих досягнень [5, с. 10].

При цьому, дослідник спорту Б. Шиян запропонував дещо інший підхід до осмислення сутнісних характеристик спортивної діяльності, в якому він відокремлює основну частину, що репрезентована діяльністю атлетів, від управлінсько-організаційних, науково-методичних, медичних, кадрових та матеріально-технічних служб, які сприяють їх ефективному функціонуванню [6, с. 38].

Варто зауважити, що ототожнення поняття спортивної діяльності лише з атлетичними видами спорту, на нашу думку, не є повною мірою переконливим. При цьому слід не забувати, що досить розповсюдженими є такі різновиди спорту, які вимагають від спортсменів в їх змагальній діяльності прояву не лише таких якостей як швидкість, сила, витривалість, а й інтелектуальних зусиль, що ми спостерігаємо, наприклад, у шахах.

Важливою характеристикою спортивної діяльності є те, що вона за ситуації, коли її сутнісні можливості реалізуються повною мірою активно формує саме людину як людину [5, с. 114]. В контексті нашого розгляду переконливою є теза М. Ібрагімова про те, що спортивна діяльність,

у фундаменті «якої лежать фізичне виховання і, як особливий його вид, — цілеспрямоване тренування, має усвідомлений, осмислений характер» [7, с. 205]. З наведеного положення вченого привертає увагу положення про те, що в основі спортивної діяльності знаходиться фізичне виховання.

Разом з тим, інші дослідники, скажімо, О. Передельський, не без підстав, зауважують, що спортивна діяльність лежить в основі спорту як соціального інституту. Ця ситуація обумовлює необхідність його комплексного понятійного аналізу, котрий ускладнюється тим, що сьогодні існує «недостатня наукова розробленість соціально-філософських проблем спортивної діяльності» [5, с. 196], що не може не ускладнювати осмислення методології соціально-філософського аналізу спортивної діяльності.

Причому, намагаючись зі значної кількості визначень поняття «спорт» виокремити значною мірою оптимальне та фундаментальне, варто сказати, що в умовах постіндустріального суспільства у межах соціального простору «спорту, застосовується нова парадигма людиновимірності, яка дозволяє виявити міру співвіднесеності тенденцій спорту і потреб у розвитку сутнісних сил людини як її родової сутності, спрямованих на формування цілісної особистості спортсмена» [8, с. 99]. Слід пам'ятати, що «сучасний спорт упритул підійшов до виявлення меж людиновимірності, оскільки він дає максимальні навантаження для тіла і духу, що дозволяє вважати його одним з ареалів антропологічної межі. За межами цієї межі — вихід в інший вимір по відношенню до нормального людського життя: в смерть, травму, кризу самосвідомості» [9, с. 20], що є наслідком комерціалізації спорту, перетворення його в видовище, повсюдного вживання допінгу, нечесного суддівства, прагнення спортсмена досягнути перемогу за будь-яку ціну, нерідко ціною свого здоров'я.

Більш того, саме «через посередництво спорту фізична культура виконує функцію людиновимірності. Для фізичної культури ця функція є однією зі складових її основної функції розвитку та удосконалення людської тілесності. Для спорту вона ж є тим, що виражає його природу, оскільки завдяки спорту стають очевидними фізичні та ментальні можливості якими володіє людина і які створюються метафізичними умовами буття» [10, с. 3].

Здійснюючи розгляд наріжних рис спортивної діяльності, необхідно звернути увагу на переконливу позицію М. Ібрагімова та М. Саїнчука, які зазначають, що спорт, онтологією якого є «предметно-тілесна практика, демонструє еталони людської тілесності, а тому спортивну діяльність можна розглядати як еталонний вид фізичної культури» [11, с. 172]. Зазначаючи правомірність такої позиції в осмисленні спортивної діяльності як еталонного виду фізичної культури, наголосимо, що в сучасній соціально-філософській літературі має місце розуміння спортивної

діяльності, як такої, що лежить в основі спорту як соціального феномена, якому не властива власна підсистемна самодостатність [12, с. 31]. Не ставлячи за мету всебічного розгляду положення О. Передельського про те, що спорту не притаманна власна підсистемна самодостатність, зауважимо, що відомий дослідник цілком справедливо розуміє спортивну діяльність як таку, котра знаходиться в основі спорту як соціального інституту. Розглядаючи питання співвідношення понять «спорт» і «фізична культура», варто сказати, що найбільш аргументовану та змістовну характеристику спорту, на нашу думку, подає відомий дослідник фізкультурно-спортивної діяльності М. Візітей. Вчений, не без підстав зазначає, що спорт слід розуміти «як вид офіційної змагальної діяльності, у якій змагальний момент найбільш чітко виражений, де він, по суті, самодостатній. Тому спорт, можна сказати, є «чисто змагальною діяльністю». Спорт відтворює саму змагальність як таку» [5, с. 49].

При цьому, при аналізі співвідношення понять «спорт» та «фізична культура» варто не забувати про те, що насправді існує суперечність «між фізичною культурою як продуктом багатовікової ритуалізованої практики, що задовольняє потребу людини в отриманні задоволення, почуття комфортності від підтримання і розвитку своїх тілесних психофізіологічних кондицій, з одного боку; і спортом як соціальним інститутом, що підпорядковує цю практику економічним, соціально-політичним завданням — з іншого боку» [3, с. 35]. Ось чому, досліджуючи сутність таких ключових понять фізкультурно-спортивної діяльності, як «спорт» та «фізична культура», слід особливо наголосити, що, по-перше, «сучасний спорт не просто є породженням відповідних методологічних передумов, але й сприяє зміні уявлень про характеристики тілесності та соціальний статус людського тіла як такого [13, с. 23].

По-друге, аналізуючи смислове навантаження таких базових понять фізкультурно-спортивної діяльності, як «спорт» та «фізична культура», варто зауважити, що «спорт як специфічна матриця культурних процесів продовжує виступати частиною більш широкої сфери — сфери фізичної культури, яка покликана перетворювати природне тіло людини в його культурно оформлену тілесність, тобто трансформувати морфологічні характеристики тіла у відповідності з наявним культурним ідеалом» [10, с. 3].

В контексті нашого аналізу привертає увагу положення про те, що є досить дискусійним розгляд поняття «спорт» як складової поняття «фізична культура», оскільки останню спрямовано на забезпечення лише рухової активності людини (її фізичних показників), а не інтелектуальних, технічних досягнень, що є характерними для поняття «спорт» [14, с. 9]. Ось чому, сутність поняття «фізична культура» не обмежується осмисленням її націленості на забезпечення лише рухової активності людини, тому, що у нас відсутні переконливі аргументи усю будову фізичної культури зводити

тільки до блоку «соціально сформованих у відповідності з культурними образами фізичних рис і здібностей людини, хоча йому і відводиться неабияке місце в «блоку». Підкреслимо, що окрім аналізованого блоку у «фізичну культуру включається низка інших, котрі пов'язані з тими знаннями, мотивами і потребами, на основі яких фізичні здібності реалізуються у діяльності» [15, с. 11–12].

Як надійну методологічну основу розгляду сутності фізичної культури, варто розуміти гармонію фізичного й духовного, що є наслідком одухотворення тілесного та визначено наріжними рисами культури, взаємозв'язку не лише духовного й тілесного, а й соціального і біологічного в особистості. При цьому, необхідно враховувати те, що перетворення спортсменом власної природної даності «відбувається в межах таких трьох складових фізичної культури як рухової культури (культури рухів), культури здоров'я та культури будови тіла» [15, с. 13].

Отже, однією з суттєвих характеристик фізичної культури слід вважати її тілесно-рухову властивість, що віддзеркалюється у потребі самореалізації особистості у соціальному просторі спорту як соціального інституту глобалізованого світу. У річищі наших роздумів постає питання про основне призначення фізичної культури, поза розглядом якого ускладнюється всебічне дослідження методологічних аспектів соціально-філософського аналізу спортивної діяльності. На нашу думку, найбільш аргументоване визначення основного завдання фізичної культури належить відомому вченому О. Передельському. Провідним завданням фізичної культури, на його переконання, «завжди було відтворення і підтримка людської біосоматичної і психофізіологічної цілісності у єдності її кінезіологічних якостей (сили, швидкості, витримки, гнучкості, працездатності опорно-рухового апарату, біоенергетичних систем, рухового аналізатору), а також їх соціально-психологічного забезпечення» [12, с. 29]. Разом з тим, варто не забувати, що фізичну культуру слід вважати важливим чинником, що визначає поєднання як біологічного, так і соціального в становленні й розвитку особистості.

Таким чином, аналіз основних характеристик таких наріжних понять філософії спорту, як «спорт», «спортивна діяльність» «фізична культура» уможливорює висновок про суттєву відмінність між спортом та спортивною діяльністю, оскільки спорт генерує і відтворює саму змагальність як таку, а спортивна діяльність продукує та формує вже власне людину. Повсюдна комерціалізація спорту неминуче виводить його за межі фізичної культури, що надає рис дискусійності висновку про те, що спорт необхідно розглядати як її компоненту.

Отже, спортивна діяльність, що втілюється у просторі професійного спорту, спорту вищих досягнень, а також масового, враховуючи вблiвально-спортивних змагань, які в змозі хоча б опосередковано бути

причетними до неї, створює всім її учасникам умови самоствердження, розкриття своїх потенційних фізичних та духовних сил, талантів, здібностей, уподобань та нахилів.

Висновки

Таким чином, всебічний розгляд методології соціально-філософського дослідження спортивної діяльності як архетипової форми культури, певною мірою, унеможливорюється тією обставиною, що при недостатньому осмисленні спорту як предметного простору соціальної філософії, перед науковцями неминуче постає питання комплексного розгляду сутнісних характеристик спорту як неабиякої складової соціокультурної дійсності. Спираючись на наявний методологічний інструментарій соціальної філософії здатна чітко, глибоко та послідовно розглянути як амбівалентну сутність спорту, так його людиновимірний характер як соціального інституту, окреслити основні напрямки спортивної діяльності в статусі усвідомлення суспільства як єдиної, цілісної системи.

Список посилань

1. Морган Уильям. Философия спорта. Исторический и концептуальный обзор и оценка ее будущего. Логос. 2006. № 3 (54). С. 147–159.

2. Колотило М.О. Криза сучасної філософії та формування її нової візії: вітчизняний контекст. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Філософські проблеми сучасності»: статті й тези /редкол. Берегова Г.Д., Герасимова Е.М., Лень Т.В. й інші. Херсон: РВВ «Колос», 2015. С. 80–82.

3. Передельский А.А. Рабочие заметки по философии спорта: методические материалы для магистрантов и аспирантов физкультурно-спортивных вузов / А. А. Передельский [и др]. Москва: Физическая культура, 2011. 62 с.

4. Столяров В. И. Философско-культурологический анализ физической культуры. Вопросы философии. 1988. № 4. С. 78–91.

5. Визитей Н.Н. Социология спорта: курс лекций. Київ: НУФВСУ «Олимпийская литература», 2005. 247 с..

6. Шиян Б. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль: Богдан, 2001. Ч. 1. 272 с..

7. Ібрагімов М. М. Спортивний інтерес та спортивний егоїзм як категорії філософсько-аксіологічного світогляду. Мультиверсум. Філософський альманах. 2012. № 4 (112). С. 196–212.

8. Білогур В. Є. Спорт як філософія життя людини в інформаційно-комунікативному суспільстві. «Становлення і розвиток інформаційного суспільства як основи забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави»: Матеріали міжнародної

науково-практичної конференції 23–24 листопада 2017 року / Ред-упорядник: д. філос. н., проф. В. Г. Воронкова. Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2017. С. 98–105.

9. Білогур В. Є. Дуалістичний характер природи спортивної людини в умовах сучасної цивілізації. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Філософські проблеми сучасності»: статті й тези / редкол. Берегова Г. Д., Герасимова Е. М., Лень Т. В. й інші. Херсон: РВВ «Колос» 2015. С. 19–21.

10. Білогур В. Є. Метафізичні засади спорту як оптимуму буття. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії». 2014. № 1093. С. 2–7.

11. Ібрагімов М. М. Українське товариство філософів спорту – новий громадський рух: проблеми й перспективи. Практична філософія. 2016. № 4 (62). С. 171–177.

12. Передельский А. А. Социально-философские теоретико-методологические основания системного подхода в общей теории спорта. Фундаментальные и прикладные исследования физической культуры, спорта, олимпизма: традиции и инновации: Материалы I Всероссийской научно-практической конференции 24–25 мая 2017 г. / под. ред. А. А. Передельского. М.: РГУФКСМ и Т, 2017. С. 23–36.

13. Газнюк Л. М. Аксиологія тілесності в контексті фізичного розвитку людини. Парадигма здорового способу життя: духовні та фізичні компоненти: зб. наук. ст. II Міжнар. наук.-теорет. конф. кафедри соц.-гум. дисциплін. Київ, 19–20 березня 2010 р. /уклад. Ю. О. Тимошенко. Київ: НУФВСУ, 2010. С. 22–27.

14. Журба М. А. Публічне управління у галузі фізичної культури і спорту: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2017. 230 с.

15. Столяров В. И. Концепция физической культуры и физкультурного воспитания (инновационный подход). Теория и практика физической культуры. 1998. № 5. С. 11–15.

References

1. Morgan, William. (2006). Philosophy of sport. Historical and conceptual review and assessment of its future. Logos, Vyp. 3 (54), pp. 147–159.

2. Kolotylo, M.O. (2015). The crisis of modern philosophy and the formation of its new vision: the domestic context. Kherson: Kolos, pp. 80–82.

3. Peredelsky, A.A. (2011). Working notes on the philosophy of sport: methodical materials for undergraduates and graduate students of physical and sports universities. Moscow: Physical culture, 62 p.

4. Stolyarov, V.I. (1988). Philosophical and cultural analysis of physical culture. Questions of philosophy, Vyp. 4, pp. 78–91.

5. Visitor, N.N. (2005). *Sociology of sports. Course of lectures*. Kyiv: Olympic Literature. 247 p.
6. Shiyan B. (2001). *Theory and methods of physical education of schoolchildren*. Ternopil: Bohdan. 272 p.
7. Ibragimov M.M. (2012). Sports interest and sports egoism as categories of philosophical and axiological worldview. *Multiversum. Philosophical almanac*. Vyp, 4 (112), pp. 196 – 212.
8. Bilogur, V.E. Sport as a philosophy of human life in the information and communication society. (2017). *Establishment and development of the information society as a basis for ensuring Ukraine's competitiveness in the world and sustainable development of society and the state*. Zaporizhzhia: Publishing House, pp. 98–105.
9. Bilogur, V.E. (2015). The dualistic character of the nature of a sports person in the conditions of modern civilization. *Kherson: Kolos*, pp. 19–21.
10. Bilogur, V.E. (2014). *Metaphysical principles of sport as the optimum of being*. *Bulletin of V.N. KhNU Karazin*, Vyp 1093, pp. 2–7.
11. Ibragimov M.M. (2016). *Ukrainian Society of Philosophers of Sport – a new public movement: problems and prospects*. *Practical philosophy*, Vyp. 4 (62), pp. 171 – 177.
12. Peredelsky, A.A. (2017). *Social-philosophical theoretical and methodological foundations of a systematic campaign in the general theory*. Moscow: RGUFKSM. 2017, pp. 23 – 36.
13. Gaznyuk, L.M. (2010). *Axiology of corporeality in the context of human physical development*, p. 22 – 27.
14. Zhurba, M.A. (2017). *Public administration in the field of physical culture and sports*. (Doctoral dissertation). Odesa. 230 p.
15. Stolyarov, V.I. (1998). *The concept of physical culture and physical education (innovative approach)*. *Teoriand practice of physical culture*, Vyp 5, pp. 11–15.

Yevhen Pinchuk

National University of Ukraine on Physical Education and Sport (Ukraine, Kiev)

<https://orcid.org/0000-0001-7755-4173>

e-mail: Pinchuk205@ukr.net

Igor Oleksyn

National University of Ukraine on Physical Education and Sport (Ukraine, Kiev)

<https://orcid.org/0000-0002-6650-627X>

e-mail: igoroleks@ukr.net

Halyna Masherenkova

National University of Ukraine on Physical Education and Sport (Ukraine, Kiev)

<https://orcid.org/0000-0003-2302-7882>

e-mail: masherenkova_gal@ukr.net

**METHODOLOGICAL ASPECTS OF SOCIAL AND
PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF SPORTS ACTIVITIES**

Abstract

The article examines the methodology of the socio-philosophical analysis of sports activity as a sphere of social life from the point of view of the realization of its general culture-creating role by sports. It was established that sport as an essential component of socio-cultural reality and a remarkable form of social manifestation of physical culture, based on the competitive activity of the athlete's personality, which is aimed both at knowledge and at the improvement of the physical and spiritual basis of the individual in all its multifacetedness and diversity, is important, valuable a deterministic form of activity, which is characterized by the actualization of such features as purposefulness and goal rationality. A significant difference between sport and sports activity has been proven, since sport generates and reproduces competition as such, and sports activity produces and forms a person. It was established that the commercialization of sport inevitably takes it beyond the limits of physical culture.

Keywords: human-dimensional essence of sport, physical activity, philosophy of sport, methodology of sports activity, physical culture, sports activity as an archetypal form of culture.

Стаття надійшла до редакції 16.10.22

© Пінчук Є. А., Олексин І. Я., Машеренкова Г. С., 2022